

## **Справа “Брункрона проти Фінляндії” (Bruncrona v. Finland)**

У рішенні, ухваленому 16 грудня 2004 року у справі “Брункрона проти Фінляндії”, Суд постановив, що:

- мало місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції;
- питання про застосування ст. 41 Конвенції не було готовим до вирішення.

### **Обставини справи**

Заявниками є громадяни Фінляндії п. Маркус Брункрона, 1964 р. н., та п. Петер Брункрона, 1967 р. н., котрі мешкають у Хельсінкі (Фінляндія). Заявники є спадкоємцями померлого п. Олафа Брункрони, який свого часу був позивачем у цій справі під час її розгляду у національних інстанціях, а згодом звернувся до Суду.

З XVIII ст. сім'я Брункрони користувалася землями одного великого острова, а також прилеглими до нього водами, регулярно сплачуючи за це податки. Втім, у 1984 році Національна рада з сільського господарства, без згоди заявників, передала права на здійснення рибальства на цій території третій особі. У 1985 році п. Олаф Брункрона звернувся до суду з позовом про встановлення прав власності на острівні землі і прилеглі води, проте йому було відмовлено у задоволенні цієї вимоги. Після того, як одноосібним власником відповідної території було визнано державу, п. Олаф Брункрона звернувся з позовом про підтвердження своїх прав постійного користувача. У 1997 році провадження у цій справі завершилося безуспішно для позивача. Однак після смерті п. Олафа Брункрони у 1993 році спадкоємці під час прийняття спадщини змушені були сплатити податок на спадщину стосовно острівних земель і податок на прибуток.

### **Зміст рішення Суду**

Заявники стверджували про порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Суд дійшов висновку, що у нього не було підстав відійти від рішень національних судів щодо відсутності у заявників прав власності та прав постійного користування (узуфрукту) на землі, що були предметом спору. Суд не зміг погодитися із заявниками у тому, що держава позбавила їх прав власності на спірне майно чи прав користування цим майном.

Попри те Суд визнав, що заявники таки мали майновий інтерес щодо спірного майна, який Суд кваліфікував як права оренди (lease). Суд відзначив, що передання державою прав на рибальство третій особі було втручанням у майнові інтереси заявників, які охороняються ст. 1 Першого протоколу до Конвенції. Таке втручання не означало встановлення державою перешкод у здійсненні прав сім'ї Брункрони як власника острівних земель, а відображало позицію держави в тому, що лише вона є одноосібним власником, а відтак розпорядником зазначених територій. Зрештою відповідна позиція держави була однозначно підтверджена у національних судах. З огляду на це, Суд зауважив, що розглядатиме дану справу не крізь призму вимог, які містяться у ч. 2 ст. 1 Першого протоколу до Конвенції, а у світлі загального принципу, сформульованого у ч. 1 цієї статті, а саме принципу мирного володіння своїм майном (peaceful enjoyment of possessions).

Наприкінці січня 1998 року Департамент з лісництва і паркових територій звернувся до заявників з вимогою звільнити острівні землі. Ця вимога була сформульована у листі до них. Суд зауважив, що його завдання полягає не у тому, аби перевіряти, чи відповідно до законодавства Фінляндії право оренди може бути дійсно припинено у формі такого листа. Натомість Суд уповноважений ухвалити, чи відповідав вимогам Конвенції порядок, завдяки якому майновий інтерес заявників щодо спірних земель було припинено.

Суд зауважив, що згаданий лист, який, на переконання Уряду, був попередженням про припинення відносин оренди, на думку Суду, справляв радше враження простого повідомлення (констатації) про те, що відносини оренди вже закінчились раніше. Суд зауважив, що якби цей лист був попередженням про припинення оренди у майбутньому, то у

ньому щонайменше мало би бути зазначено дату припинення прав заявника стосовно користування острівними землями.

Суд дійшов висновку, що застосований державою порядок розірвання відносин оренди був неприйнятним способом припинення прав, якими заявники користувалися понад 300 років, а відтак порушував права заявників, що закріплені у ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Суд також звернув увагу на те, що ані національне законодавство не передбачало можливостей отримання компенсації за такий незвичний порядок припинення відносин користування, ані держава з власної ініціативи не компенсувала заявникам незручності, викликані позбавленням їх прав, якими вони віддавна користувались.

Отож, Суд дійшов висновку, що процедура припинення майнового інтересу заявників щодо використання острівних земель була несумісною із загальним правом осіб мирно володіти своїм майном, зафіксованим у першому реченні ч. 1 ст. 1 Першого протоколу до Конвенції. Відтак, мало місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

*Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПРН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.*